

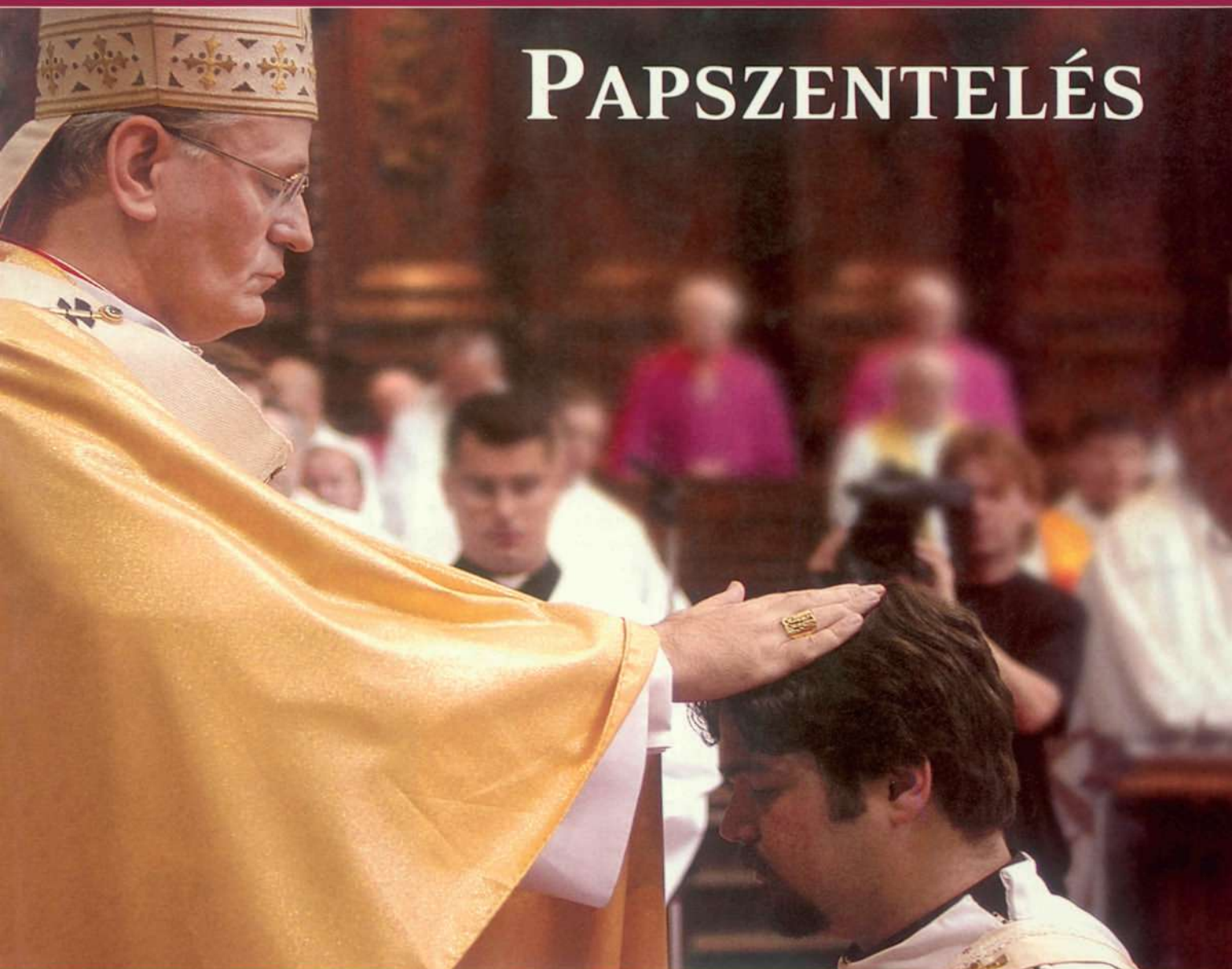
ESZTERGOM- BUDAPEST

HIT • REMÉNY • SZERETET

AZ ESZTERGOM-BUDAPESTI FŐEGYHÁZMEGYE NEGYEDÉVENKÉNT MEGJELENŐ LAPJA

2. évfolyam - 2. szám

PAPSZENTELEÉS

SZÁZ ÉV

MISSZIÓ

ZARÁNDOKLAT

KARIZMÁK ÜNNEPE

lák színjátszó csoportjainak bemutatóit láthatták az érdeklődők, majd ezeket tematikus előadások, kerekasztal-beszélgetések követték. Ebben az évben a főegyházmegye egy évvel ezelőtt meghirdetett plébániai misszióinak tapasztalatairól hallhattunk beszámolót, majd Erdő Péter bíboros, prímás, érsek tartott előadást a Katolikus Egyház európai helyzetéről. (A beszéd rövidített változatát az 5. oldalon közöljük.) Az alkalmi könyvasátorban a főegyházmegye szerény ebédrel látta vendégül a híveket.

Délután ünnepi szentmisével folytatódott a program, amelyet a főpásztor segédpüspökeivel és az egyházmegyes papsággal együtt, több ezer hívő részvételével mutatott be. Az egész napos programot a keresztyén könnyűzene képviselőinek koncertje zárta.

A találkozó előkészítését és szervezését a Főegyházmegye Pasztorális Szakterületén belül az ifjúsági- és a családreferensek, valamint munkatársaik készítették elő, a gyakorlati feladatokat pedig az 1989-ben létrejött *Katolikus Ifjúsági Mozgalom (KIM)* önkéntesei látták el. Az idei ünnep előkészítésében és lebonyolításában körülbelül 80 fiatal segítkezett.

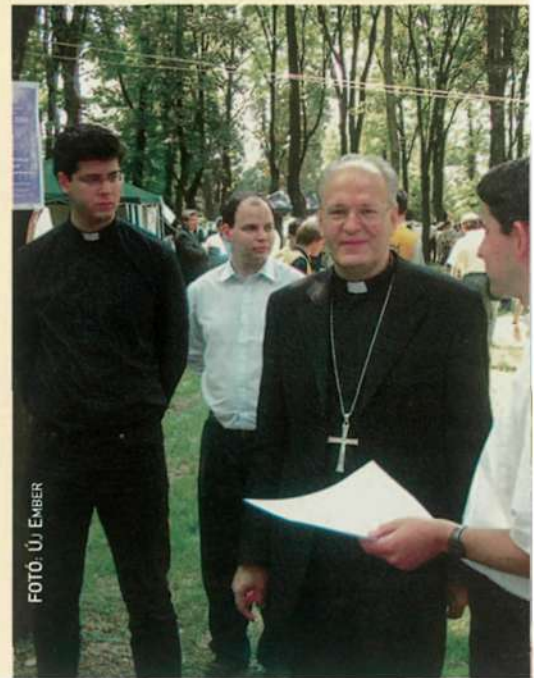
Esterházy László plébános az ünnep kapcsán elmondta, kevés az eseménytelen hétvége a Kisboldogasszony Bazilika életében. A pünkösdöt követő Szentháromság vasárnapja egyben a Székesfehérvári Egyházmegye záránoknapja is, amit még Prohászka Ottokár hirdetett meg. Az idén immár a 77. záránoknapra került sor.

Ürnapján Máriaremetén minden évben megtartják a hagyományos virágos, virágszőnyeges körmenetet, amely sok érdeklődőt vonz távolabbi

vidékekről is. Nagyon sokan látogattak ezúttal is a Budai hegyvidék legszebb szurdokvölgyében lévő kegyhelyre, és tértek haza hitbéli erővel, szépséggel feltöltekve.

A küszöbön van már az újabb jeles ünnep, augusztus 15-e, Nagyboldogasszony napja, amikor Udvardy György püspök úr tart misét. Szeptember 8-án, Kisboldogasszony napján, Mária születése ünnepén van a templom búcsúja. Estéjén a hívek szentmisével ünnepelnek, 12-én pedig, Mária születés- és egyben nevenapján tartják meg a főbúcsút, amikor Ternyák Csaba érsek úr celebrálja a nagymisét. A nagybúcsúkor Máriaremetén mindig főpapi misét tartanak.

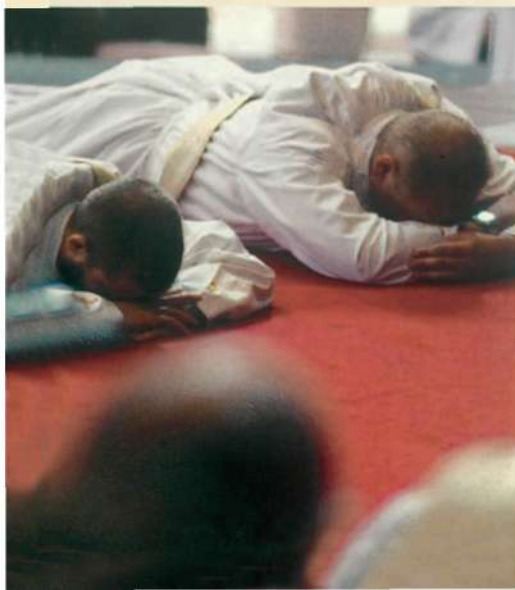
A Kisboldogasszony Bazilika fenékes épületének önmagában is különös hatása van az emberekre. A zarándokok számának folyamatos emelkedése tette szükségessé építését, a XIX. század végén, és a hívek reményt, vigasztalást találnak benne napjainkban is.

Az évente 4-5000 érdeklődőt vonzó „Karizmák Ünnepe” egyházmegyei majálist első alkalommal a tíz évvel ezelőtti pünkösdhétfőn rendezte meg a főegyházmegye Pasztorális Szakterülete Máriaremetén, a Kisboldogasszony Bazilika kertjében.

Ennek az ünnepnek legfőbb célja, hogy összefogja és megerősítse a főegyházmegyeiben működő plébániák család- és ifjúsági csoportjait, közösségeit. Éves seregszemléje a katolikus óvodák, iskolák kisebbnagyobb bemutatóinak. Idén, az egész napos program során 40-50 sátorban mutatkoztak be a plébániai közösségek, az esztergomi szemináriumban tanuló papnövendékek, a lelkeségi mozgalmak.

A szabadtéri Mária-oltár előtt felállított színpadon óvodák, isko-

PAPSZENTELÉSEK ORSZÁGSZERTE

Június a papszentelések hónapja. Az idei esztendőben előre láthatólag 65 pappal gyarapodik a Magyar Katolikus Egyház, akik közül 50 egyházmegyes, 15 pedig szerzetes. A szombathelyi kivételével valamennyi egyházmegyeben lesz idén szentelés, legtöbb az egriben (8), a veszprémi (7), a hajdúdorogiban és a kaposváriiban (6-6). A szerzetesi szenteléseken tíz szerzetesi közösség osztozik. A bencés rendnek 3, a ciszterci-

eknek és a jezsuitáknak 2-2 újmiséjük lesz ebben az évben. Hazánkban 2300 katolikus pap működik, köztük 1800 egyházmegyes és 500 szerzetes. A világi papságra készülő hittudományi főiskolások, egyetemisták száma az idei tanévben 333, a szerzetes kispapoké pedig 129 fő. Főegyházmegyeinkben az idén tanulmányaik végeztével hárman jutottak el pappá szentelésükig: Héray András FSO, Kiss Áron és Újházi Lóránd.

ZARÁNDOKLAT CSÍKSOMLYÓN

Azokban a napokban Mária útra kelt és a hegyek közé, Júda egyik városába sietett - olvassuk Szent Lukács evangéliumában. Mi is útra keltünk, és mint őseink évszázadok óta, elsiettünk ide, a hegyek közé, hogy találkozzunk a Szűzanyával. Ő tanítson meg minket arra: kik is vagyunk, és milyen küldetést szán nekünk Isten a mai időkben." E gondolatokkal kezdte szentbeszédét Erdő Péter bíboros, prímás, esztergom-budapesti érsek 2004. május 29-én Csíksomlyón, ahol több százezer hívő gyűlt egybe a híres pünkösdi zarándoklatra. Őszentsége II. János Pál pápa levélben köszöntötte Jakubinyi György gyulafehérvári érseket, Erdő Pétert, a papságot, valamint a szentmisén résztvevőket.

Magyarország prímása szentbeszédében többek között rámutatott: „Mária példakép, aki a mi jövőnk ígértét is hordozza. Mária mennybemenetele azt jelenti: mi is az örök

életre, az örök boldogságra, testünk feltámadására vagyunk hivatottak, minden földi szenvedés, halál, minden keserű és kilátástalan látszat ellenére. (...) Az ember a családjában, népében és az egész emberiség nagy közösségében bontakoztatja ki igazán Istentől kapott méltóságát. Még a nyelveken és az egyes népek kultúráján belül is különös értéke van a nyelvjárásoknak, az egyes vidékek, tájegységek szokásainak és kultúrájának. Ezek együtt teszik elevenné és erőssé a népek életét.”

Homíliájában Erdő Péter a nemzetek létének jelentőségére is kitért: „Minden nép a gondviselő Isten szeretetétől kísérve alakult ki a történelem folyamán, így nyerte el sajátos arculatát. Ezért van mindegyiküknek pótolhatatlan méltósága, zsenialitása, az élet gondjainak megoldásában senki mással össze nem téveszthető ötletessége és elszántsága, mind-egyiküknek Isten akarta hivatása.

Számunkra, keresztény emberek számára ezért rokonságunk, családkunk, születésünk, természetes emberi közösségünk életállapota hivatást és küldetést hordoz. (...) A Gondviselés különös kegyelmét láthatjuk abban, hogy földrészünkön az utóbbi évtizedekben ezen jogok érvényesülése lépésről lépésre szabadabbá, természetesebbé válik.”

A többségében Székelyföldről, de Magyarországról is érkező papsággal közösen koncelebrált szentmisén Erdő Péter hangsúlyozta: „Népünk azonosságának, méltóságának, katolikus hitéhez való ragaszkodásának és a Szűzanya iránti bizalmának és tiszteletének hirdetője és tanúbizonysága ma is ez a világhírű csíksomlyói búcsú, pünkösdszombatjának búcsúja. Együtt imádkozunk itt most jelenlévők és mindazok, akik a távolból kísérik zarándoklatunkat. Imádkozunk népünkért, a többi népekért, és egész Európáért.”

Magyar Kurir

ERDÉLYBEN A RABONBÁN SERLEG

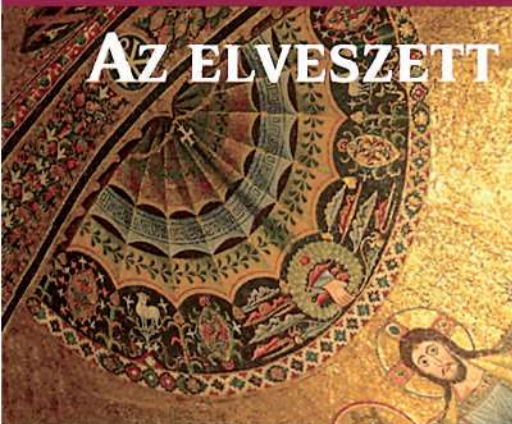
Akik figyelemmel kísérték az idei csíksomlyói búcsú eseményeit, azok nagy örömmel fogadták, hogy az ünnep alkalmából, hosszú évtizedek elteltével visszatért Erdélybe a székelyek ősi áldozó pohara, az úgynevezett Rabonbán serleg. A szentmise előtti éjszakán restaurátorok dolgoztak rajta, hogy a misét celebráló Erdő Péter bíboros, prímás, érsek ezzel a serleggel mutathassa be az áldozatot. Az értékes relikviát eddig a csíkszentmihályi Sándor család őrizte. Sándor István Budapest-ről vitte az ősi földre, és a család nevében felajánlotta azt a csíksomlyói kegytemplomnak. Hámos Ottóné Sándor Margit (Sándor István nővére), aki férjével jelenleg a New Jersey-beli Englewoodban lakik, legutóbbi látogatásakor így számolt be arról, hogy a család 1944-es menekülése idején, miként mentették meg a székelyek serlegét:

„Apám azt mondta, hogy nem mentünk semmit, csak életeket, és a legszükségesebb személyes holmikat. Nagyon fájt nekem, hogy rengeteg értéktől kellett megválnunk. Egy valamitől azonban semmiképp sem válhattunk meg. Családunk ősidők óta őrizte az úgynevezett Rabonbán serleget. Erről Orbán Balázs a Székelyföld című munkájában így ír: „Ezen nemzeti szentségként tisztelt áldozópohár legutoljára 1412-ben szerepel, amikor Sándor Péter székelyek és csángurok (csángók) ispánjává választott meg. (...) A mesés eredetű pohár a hatalom jelképe volt a székelyeknél”. Október végétől a Győr megyei Szanyban, Apor Vilmos püspöki birtokán éltünk, több Apor-rokonnal együtt. Apámnak és István nagybátyámnak az volt a véleménye, hogy a Rabonbán serleget nem szabad kivinnünk Magyarországról, ezért megkérték Apor püspököt,

hogy tartsa biztonságos helyen. Mi 1944 végén tovább menekültünk. Etelka húgom a kisfiával és férjével, Apor Péterrel hosszabb ideig Apor püspök mellett maradtak. Etelka ott volt gyermekével a győri püspökvárban 1945 kora tavaszán is, amikor a pincében rejtőzködő nőket bátran védelmező püspököt a részeg orosz katonák lelőtték... Édesanyám húsz évvel később érdeklődött a serleg holléte felől. Eleinte senki nem tudott felvilágosítást adni, mert már a vértanúságot szenvedett püspök titkára sem élt. István öcsém kiderítette, hogy Pannonhalmán őrzik, mint leltárba vett magyar műkincset. A híres régész, László Gyula közbenjárására végül kiadták jogos tulajdonosának, a családnak. István öcsém mindeközben biztonságos helyen őrizte Budapesten.”

Bánó Atilla

AZ ELVESZETT PARADICSOM MEGTALÁLÁSA

Atárgyak, épületek, képek és szobrok beszélnek. Néha sokkal ékesszólóbban, mint a mi kitervelt magyarázataink, elméleteink. Amikor Rómában tanultam, többször is kalauzolhattam barátokat, ismerősöket a Város ősi bazilikáiban. Ahogy magyarázni kezdtem, lassan kibontakozott az a teológia, amit a liturgiában ünneplünk, és amit a templom, a mozaik és az oltár megjelenítenek. Ezek az első évezred derekán épült római bazilikák nem a kor em-

bereinek lelki gondjait, tépelődéseit és szorongását akarták megörökíteni. A belépő a templom kapuján kívül hagyhatta mindazt, és belépve átélhette, amit a templomszentelési mise introitusában éneklünk: *Ez az Isten háza és kapuja a Mennynek.*

Az ókeresztény bazilikák padlózatát szőnyeget idéző mozaikok borítják. A nomád ember is szőnyeget terít le a sátorban, a kígyó ugyanis nem tud a szőnyegen közlekedni. A templom ilyen „kígyómentes övezet”, a Rossznak nincs ide bejárása, helye. A kaputól az oltárig díszes út vezet, amely nem csak a szemet, hanem a liturgiát végzők menetét, sőt magát a földi liturgiát is az apszis és a Mennysorság felé irányítja. A templom hosszanti tengelye egyben a mi utunk is: a világból („profán”) a kapun keresztül lépünk be a hajóba, ahol a szent nép foglal helyet, aztán a közösség imájával együtt a szentélyben álló oltáron és a fölött nyílik meg

az Ég, ahová mindnyájan tartunk.

A szentély az egész templomot átfogó diadalívvel kezdődik, ami ékesen beszél arról, aminek a kapuja. Közepén, mint zárókö, a feltámadt Krisztus ül, vagy pedig a Jelenések könyvének megölt de mégis élő és dicsőségesen uralkodó Báránya, hét pecséttel lezárt könyvön. Körülötte hét gyertyatartó és négy angyal, akik mind egyszerre kiáltják: ez a szentély, ez az apszis, ez a liturgia nem emberi hajlék, nem földi lakoma, nem emberi találkozás, hanem Isten hívott ide erre a végidő felé mutató lakomára, ahol a Bárány terít nekünk asztalt. Az oltáron bemutatott áldozat minden nap megnyitja az Eget, és bepillantást enged az elvesztett Paradicsomba, így nem áll meg liturgiánk az oltárnál és az ünneplő közösségnél, hanem egyenesen az apszis félkupoláján ábrázolt Éggel találkozunk, felé száll az imánk, oda vágyunk eljutni.

Füzes Ádám

A lengyel és a magyar egyháznak közösen kell munkálkodnia Európa újraevangelizálásáért, Krisztus pásztori küldetésre vonatkozó parancsát teljesítve, tapasztalataikat ki kell cserélniük, és jobban meg kell ismerniük egymást - mondta a dél-lengyelországi Sandomierzben Erdő Péter bíboros, prímás, esztergom-budapesti érsek. Május 10-11-én a magyar prímás és Kiss-Rigó László esztergomi segédpüspök részvételével tudományos konferenciát és emléktábla-avatást tartottak a nagy történelmi múltú, ma mindössze 30 ezres városkában (régiben magyar néven Szandomírban), amelynek hercegnői címét viselte Szent Kinga, IV. Béla királyunk leánya, a Sary Saczi (Ószandec) klarissza kolostor alapítója, valamint Szent Hedvig lengyel királynő, Nagy Lajos királyunk leánya is, akinek a krakkói Wawel székesegyházában lévő sírján mindig látható friss magyar koszorú.

A „Lengyelország-Magyarország Közös Örökségünk” című konferencia immár a harmadik volt a sandomierzi egyházmegye és az esztergom-budapesti érsekség néhány éve

LENGYELORSZÁGI LÁTOGATÁS

elkezdett együttműködési folyamatában. A konferenciára csaknem 100 fős magyar küldöttség érkezett, zömmel a szentimrevárosi közösségből, amely tavaj adott otthont a találkozóknak.

A konferencián tartott előadásában Erdő Péter a Magyar Katolikus Egyház elmúlt 25 évének történetét mutatta be, Kiss-Rigó László pedig az egyházmegyei szemináriumok helyzetét és az esztergom-budapesti érsekség területén folyó lelkipásztori munkát ismertette.

A házigazda Andrzej Dziega megyéspüspök bejelentette a kapcsolatok ápolását, továbbfejlesztését szolgáló sandomierzi Lengyel-Magyar Központ létrehozását, melynek tervei között magyar nyelvoktatás, tudományos-kutató és kulturális tevékenység, lelkipásztori együttműködés, papok cseréje is szerepel. A két egyházmegye között korábban aláírt együttműködési szerződésbe belefoglalták az esztergomi nagy szeminárium rekonstrukciója során kialakítandó közép-európai kutatóközpont létrehozását. Erdő Péter ezután felavatta a sandomierzi Teológiai Intézet falán elhelyezett, a két nép és a két egyház történelmi kapcsolatait megőrkítő emléktáblát, amely Andrzej Przewoznik államtitkár, a konferencia egyik előadója kezdeményezésére és anyagi támogatásával készülhetett el.

A résztvevők számára a 2006-ban fennállásának 1000. évfordulóját ünneplő Szent Kereszt-apátságban a Szent Kereszt-erekye hódolatával összekötött ünnepi liturgiát is tartottak, majd a magyar prímás találkozott a sandomierzi szeminárium kispapjaival.

Erdő Péter lengyelországi látogatásán találkozott a lengyel Egyház vezetőivel is, köztük József Glemp bíborossal, prímással, József Michalik przemysli érsekkel, a Lengyel Katolikus Püspöki Konferencia elnökével és Piotr Libera püspökkel, a püspöki kar titkárával.

T. Kovács Péter

ÚJ IDŐK JELEI

Azt a felkérést kaptam, hogy szóljak néhány szót az Egyház helyzetéről Európában. Az első és legfontosabb, ami feltűnik, hogy ma Európa nagy részén a vallásszabadság alapelvei többé vagy kevésbé érvényesülnek. Tehát a Katolikus Egyház is jobban, szabadabban tudja teljesíteni a saját küldetését, mint néhány évtizeddel ezelőtt.

Az Európai Unióban a lakosság túlnyomó többsége római katolikus. Ez az arány az új tagok belépésével még növekedett. Ilyen értelemben az Unión belül is az egyházi élet közösége egyfajta biztatást, bátorítást, támogatást remélhet.

Meg kell állapítanunk, hogy egész Európában igen erős az elvilágiásodás, a szekularizáció jelensége. De amíg a földrész nyugati felében ez fokozatosan, szinte észrevétlenül terjedt el és erősödött meg, addig a földrész keleti felében – alig több mint fél évszázaddal ezelőtt – törésszerűen kellett a vallási élet sok-sok megnyilvánulását abbahagyni. Azóta – ez utóbbi területeken – a vallási élet újra szabadabbá vált. A szerzetesrendek újraéledésével, az oktatási és más intézmények létesítésével párhuzamosan hirtelen megnőtt a vágy, hogy az Egyház, a kereszténység intézményes formában is erősítse a kultúrát.

A földrész keleti felében azt mondhatjuk, hogy a II. Vatikáni Zsinat tanítása, ösztönzése, megújító hatása egyfajta késleltetéssel, a korlátozások leküzdésével tudott csak érvényesülni. Ugyanakkor azonban ez azt is jelenti, hogy előnyünk van, hiszen okulhatunk a nyugati katolicizmus tapasztalataiból: az elsietett és lelkes kezdeményezésekből, amelyek később sikertelennek bizonyultak, valamint azokból a hiteles, zsinati tanításokból, kezdeményezésekből, amelyek megállták az idők próbáját. Tudunk tanulni a pozitív és a negatív tapasztalatokból egyaránt, tudatosabban tudjuk követni a jó példákat és elkerülni azokat a veszélyeket vagy kockázatokat, amelyeket, annak idején, hibaként a nyugati világban tapasztalhattunk.

Ennek a kétféle múltnak a találkozása, egy olyan jelenben történik, amelyben az időknek egészen különleges jelei mutatkoznak. Az idők jelei között nagyon fontosnak tűnik az élet bonyolultabbá válása. Hihetetlen mértékű bürokrácia szakadt az emberre. Most, az Európai Unióba lépve, látjuk, hogy hány tízezer oldalnyi olyan jogszabály van, melyet mind, mind gyielembé kellene venni.

Ez a bonyolultság – persze – egy igényes kultúrából származik, amely az emberi élet legfinomabb értékeit is igyekszik megvédeni. Igen ám, csak ez a finomság odáig megy, hogy az egésznek az egységét, az áttekinthetőségét nehezen tudjuk már megvalósítani.

Az idők jelei közé tartozik az is, hogy ebben a nagyfokú bonyolultságban az oktatás és az egészségügy – az egész földrészén – rendkívül nagy válságba került. Ez megint nemcsak azért fontos, mert nekünk is tanulni kell, és mi is szoktunk betegek lenni, hanem azért is, mert keresztény közösségként vállaljuk azt, hogy részt veszünk ezekben a szolgálatokban.

Ennek a bonyolulttá váló civilizációnak a következő, nagyon fontos kérdése az élethez való viszony. Látjuk azt, hogy a gyermek elfogadása, a család védelme igen nagy nyomás alá kerül mai világunkban. Nem elég azt mondani, hogy legyünk nagylelkűek, hanem azt is keresnünk kell, hogy hogyan segíthetünk azoknak, akik fiatalokként gyerekeket vállalnak, akik nagycsaládot vállalnak.

A másik ilyenfajta probléma, a betegek és az öregek kérdése ugyancsak az életről szól. Ha az öregeink, a betegeink elhagyatottnak érzik magukat, ha úgy érzik, hogy szeretetüktől, gondoskodásunktól távol szenvednek és küzdenek a maguk élethelyzetével, akkor felmerülhet bennük a kísértés, hogy inkább kívánjanak meghalni, mint élni. Nekünk egyrészt kötelességünk, hogy mindig hangsúlyozzuk: az élet Isten ajándéka, és a saját életünk sem a magunké, hanem Isten tulajdona, másrészt azt is meg kell néznünk, hogy miként tudunk segíteni azoknak, akik nehezen viselik már az élet terhét.

Ugyancsak nagy gondok vannak az emberi gondolatok, érzések közlésének terén. Úgy is mondhatnánk, hogy hozzánk már lassan kezdenek

hűtlenné válni a szavak. A szóbeli közlésnek, a logikus gondolkodásnak a kultúrája is mintha válságba került volna.

Hogyan válaszol a Katolikus Egyház az új időknek ezekre az új jeleire? Sokféleképpen válaszol, de meg kell hallgatnunk a Szentatya tanítását, mert azok a hangsúlyok, melyek az ő tanításában megfogalmazódnak, sok lelki impulzus és kezdeményezés summáját alkotják, és sok új mozgalomnak, és kezdeményezésnek alapjául szolgálnak. A Szentatya a legutóbbi években, a nagy jubileum óta különös hangsúlyt helyezett a Szűzanya tiszteletére, a rózsafüzér imádságára, hiszen a 2002-2003-as esztendő ő nyilvánította a rózsafüzér évének.

Azóta pedig még egy hangsúlyt olvasunk ki a Szentatya tanításából. Ez pedig a legszentebb Eucharisztia, az Oltáriszentség tisztelete. Enciklikájában, amely az Ecclesia de Eucharistia szavakkal kezdődik, arról tanít, hogy maga az Egyház is a szentmiséből, az Oltáriszentségből fakad. Valóban így van ez, mert az utolsó vacsorán, amikor Jézus azt mondta: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre”, akkor ezzel ennek a közösségnek a világ végezetéig szóló közös feladatot adott, és így az Eucharisztia alkotójává válik az Egyháznak. A mostani ünnepen, Pünkösöd napján is azt mondjuk, hogy Pünkösöd az Egyház születésnapja. Ez is igaz, mert a Szentlélek egyetlen Egyházba egyesíti Krisztus tanítványait. Amikor tehát az Eucharisziát tiszteljük, akkor az Egyház egységét is építjük, és az Egyház missziós küldetése szempontjából is a legfontosabb tevékenységet végezzük.

Erdő Péter bíboros, prímás, esztergom-budapesti érsek Máriaremetén tartott pünkösödhétfői előadásának rövidített változata

Június 5-e és 13-a között, a Szentháromság vasárnapját megelőző szombattól Urnapjáig tartó kilenc napban a budapesti Belváros öt temploma közös rendezvénysorozattal lépett a nyilvánosság elé, hogy a felkínált programokon keresztül jelenítse meg a krisztusi Örömhírt és a keresztény értékeket. Családi naptól béli rendezvényen át gazdag kulturális és zenei programokig színes sokféleséggel vette kezdetét a hét. A bűnbánati liturgia, az elmélkedő zarándoknap, a lelkigyakorlatos beszédek sora végül a belvárosi úrnapi körmenettel jutott el a rendezvénysorozat csúcspontjához.

Az öt templom papsága és bázisközössége már az érdeklődő nyilvánosság számára szervezett programok előtt is részesült a „misszió” áldásai: miközben kerestük, hogy milyen is legyen a hét sajátos arculata, a feladat rákényszerített bennünket saját missziós felelősségünk újrafelfedezésére, és közelebb vitt összetartozásunk élményszerű átéléséhez. A négyszemközti és plenáris előkészítő beszélgetéseken egyre világosabban körvonalazódott, hogy a misszió magának is ezt a két élményt kell megosztania a körülöttnünk élőkkal: a Krisztusban megélhető egység élményét, és a mélyről forrászó missziós felelősségtudatot. Sok-sok plébánia csatlakozott Erdő Péter bíboros úr missziós felhívásához. Budapest belvárosának öt temploma a közösen szervezett missziós héttel az egység jelét kívánta felmutatni a fővárosiaknak. Mit jelent misszióra vállalkozni egy nagyváros központjában? Mi marad a „missziós romantikából”, ha nem az őserdők, hanem a beton-dzsun-

MISSZIÓS HÉT A BELVÁROSBAN

gelben utat készítő hithirdetőkről van szó? Mit jelent ebben az új helyzetben a misszió maga? A romantikából valószínűleg semmi sem marad - ahogyan erre Bíró László püspök úr, a hét egyik résztvevője rávilágított -, a missziós buzgalom felszítése azonban döntő követelmény, ha teljes keresztény életet szeretnénk élni. Jézus Krisztus körül állandó mozgás, dinamika van: magához hívja tanítványait, hogy vele legyenek, majd elküldi őket, hogy hirdessék az evangéliumot! Egyetlen mondatban szerepel ez a sokféle ige: feléje menni, vele lenni, elmenni. Hogy lehet ezt egyszerre teljesíteni? II. János Pál pápa válasza: „...aki azt mondta, hogy vele legyünk, az maga szüntelen indul az ember felé”. Itt találjuk meg minden missziónk gyökerét!

A Szentatya az Európa-körlevélben beszél arról, hogy kettős jellegű misszióra van szükségünk: az „első evangelizációra” és az „újraevangelizációra”. E két iránynak ma párhuzamosan kell haladnia. Az első evangelizáció célja az Evangélium hirdetése és a keresztény hit meggyökeresítése azokban az emberi szívekben és embercsoportokban, amelyekben az még nem honosodott meg. Az újraevangelizáció azt az erőfeszítést jelenti, hogy keresztény gyökereihez kell visszavezetnünk a legújabb kori történelem emberiségének Krisztustól elidegenedett csoportjait. Az egyháznak a misszió két útján haladva az Evangélium szellemiségével kell átjárnia a világot, és Isten Országának vonásai szerint kell alakítania azt!

A mai Magyarország és Budapest egyszerre szorul rá mindkét fajta misszióra. Egyszerre van jelen a pogányságból építkező, alapvetően emberi, erkölcsi értékeken átgázoló „vadember”, és az őseinek Krisztus-hítétől elfordult, hitében elgyengült, de ezeket a keresztény gyökereit tiszte-

lő „kisember”. A misszió két iránya tehát megszólítani az emberek e két csoportját.

Krisztusban van Európa gyökere és reménye! A Közép-európai Katolikus Találkozó után ismerősen cseng a mondat második fele. Ez lehetett a hetet lezáró úrnapi körmenet mottója is, hiszen a monstanciában felmutatott Eucharisziával nemcsak az évszázadok hitét tanúsító templomainkat járjuk be, hanem mindennapi életterünket, sőt missziós megújulásunk lelki központjait is. Jövönket helyezük Krisztus oltalmába!

A körmenet stációit jelentő templomokat röviden bemutatva nem csak műemlékekkel ismerkedünk, hanem a közös körmenetben kifejeződő hitbeli egység sok évszázados gyökereire csodálkozunk rá.

A Belvárosi Főplébánia Templom római alapokra épült, Pest legősibb temploma. Díszítésein szinte egyedülálló módon kimutathatók a román, a gótika, a reneszánsz, a barokk és a romantika stílus elemei. Az egyetlen templom Magyarországon, amely - a török időket kivéve - az őkereszténység óta folyamatosan gyakorolja funkcióját. 1725-ben újult meg, nagyjából jelenlegi arculatára. Itt a körmenet során az egyházi szolgálatban lévőkért, a keresztény értelmiségért imádkoztunk Oszti Zoltán plébános atya vezetésével.

A Belvárosi Szent Mihály Templom (Angolkisasszonyok) egy elpusztult középkori templom helyén épült a domonkosok számára 1747 és 1757 között. Mivel II. József a rendet megszüntette, a templom 1787-től az angolkisasszonyoké. Itt a keresztény családokért és az egyházi iskolákért imádkoztunk, Füzes Ádám templomigazgató atya vezetésével.

Az Egyetemi Templomot 1725-ben kezdték építeni. A pálos rend kezdeményezésére monumentális, kéttornyú barokk épületet emeltek, amely a kalocsai székesegyházra emlékeztet. Végül 1742-ben szentelték fel. Építészeti és festészeti értékein túl figyelemreméltóak az igényes kézműves munkák, a vasalatok, intarziák, faragások. Ebben a templomban a magyar ifjúságért és a papnevelés ügyéért hangzott el imádság, a körmenetet vezető Bíró László püspök úr megbízásából Marton Zsolt atya vezetésével.

A Pesti Ferences Templom mai épülete a török kiűzése után, 1727 és 1743 között, egy XIII. századi temp-

ICNE

2004 PARIS

VÁROSMISSZIÓ EURÓPA NAGYVÁROSAIBAN

„Emlékezzünk meg az Egyház számos gyermekéről, aki Európa története folyamán a családi, hivatásbe-

li és társadalmi élet rejtettségében éltek nagylelkű és hiteles, szent életet. Az 'öreg' kontinensen is széles társadalmi és kulturális rétegek vannak, melyekben a szó szoros értelmében vett pogányokhoz szóló missziót kell teljesíteni.” (II. János Pál pápa: Ecclesia in Europa)

Napjainkban sokan élnek meg lelki vihart, és kimerülni látszanak a szellemi-lelki tartalékok. Korunk embere az a „pásztor nélküli nyáj”, amelyhez Krisztus küld bennünket. A megfigyelhető mozgások arra ösztönöznek minket, hogy megújítsuk a hitünkről szóló tanúságtételünket.

A Szentatya ezekkel a szavakkal bátorítja a városmisszióban résztvevőket: „Európa nagyvárosainak új lendületre van szüksége, hogy új életet keltsék a keresztény lelkületet.” Négy európai főváros - Bécs, Párizs, Lisszabon és Brüsszel - főpásztorainak közös elhatározásával, valamint az Emmanuel Közösség támogatásával fogalmazódott meg a városmissziók (ICNE) terve. Ebbe a programba vették fel 2007-re Budapestet is.

Az első városmissziót 2003 májusában Bécsben szervezték meg. A következőre ez év október utolsó hetében, Párizsban kerül sor. Erdő Péter bíboros úr 2003 Pünkösdjén hirdette meg a Főegyházmege 2003-2005 közötti missziós programját, majd novemberben nyilvánosságra hozta a 2007-es városmissziós tervét.

A „városmisszió”-ként ismert rendezvény a bécsi és a párizsi tapasztalatok alapján alapvetően két nagy programcsomagot ölel fel. Az egyik a „Nemzetközi Kongresszus az Új Evangelizációért” címet viseli. Ez néhány napos, jelentős, „emblematis” helyszínen rendezett evangelizációs nagyprogram (liturgia, tudományos konferencia, tanúságtétel, kerekasztal, bemutatkozás, stb.). A másik a szűkebb értelemben vett „városmisszió”, melynek gerincét a helyi evangelizációs programok adják. Jellemzésére leginkább a „szabadon választott” jelző alkalmas. Utcamisszió, művészeti fesztivál, liturgikus alkalom, szociális misszió, prédikációsorozat, sport, koncert és vitaest mellett sokféle program jöhet szóba. Plébániák, katolikus intézmények, valamint lelkiségi mozgalmak alkotják a városmisszió gerincét. A szellemi-lelki hangsúly mindkét esetben a Krisztussal való személyes találkozásra és a vele való kapcsolat megújításán van. A két programcsomag célközönsége, programjaik és szervezési módszereik eltérőek, de folyamatos együttműködésük és összehangolásuk nélkülözhetetlen.

Várnai Péter

IMA A VÁROSÉRT

MINDENHATO ÉS IRGALMAS ISTEN, EG ES FOLD TEREMTŐJE. HALLGASD MEG SZERETETT GYERMEKEID IMÁJÁT! TOLTSD BE FÉNYEDDEL EZT A VÁROST, AMIT MOST NEKED AJÁNLUNK, AHOL OLY RÉGÓTA AKARNAK AZ EMBEREK MEGISMERNI ÉS SZERETNI TEGED! TÁRD KI AZ AJTÓKAT ÉS A SZÍVEKET, HOGY FIAD BEKÖLTÖZHESSEN.

ÚR JEZUS KRISZTUS, AZ EMBERISÉG TESTVÉRE. TE ISMERED OROMEINKET, FÉLELMEINKET ÉS SZUKSÉGEINKET. ENGEDD, HOGY FELISMERJÜNK TEGED, MINT MEGVÁLTÓNKAT ÉS ÜDVOZÍTÓNKAT! ADJ NEKUNK REMÉNYT ÉS VÁGYAKOZÁST EGY ISTENBEN GYÖKEREZŐ ÉLET UTÁN! ÁLDD MEG MINDAZOKAT, AKIK KERESIK AZ IGAZSÁGOT, ADJ ERŐT ÉS BÁTORSÁGOT AZOKNAK, AKIK ORSZÁGOD ELJÖVETELÉÉRT FÁRADOZNAK!

SZENTLELEK, SZERETET LELKE. ŪHTSD MEG PUNKÖSD CSODAJÁT EGYHÁZDABAN ITT ÉS MOST IS. KÉSZITS FEL MINKET, HOGY BEFOGADHASSUK AJÁNDÉKAIDAT, AMELYEKKE EL AKARSZ HALMOZNI MINKET.

SZÜZ MÁRIA, MEGVÁLTÓNK ÉDESANYJA. RÁD BIZZUK A VÁROSUNKBAN ÉLŐ VALAMENNYI EMBERT. ÉRINTS MEG A SZÍVUKET! VEZESD ÖKET SZERETETT FIADHOZ!

TI ÖSSZES SZENTIEINK, AKIK KÜLÖNLEGES MÓDON MEGISMERTÉTEK ÉS MEGÉLTÉTEK ISTEN IGÉJÉT. SZOLGÁLTÁTOTK A SZEGÉNYEKET ÉS E VÁROSHOZ KOTÓDVE TETTÉTEK TANUSÁGOT AZ EVANGELIUMRÓL.

IMÁDKOZZATOK ÉRTUNK, HOGY KÖZBENJÁRÁSOTOKRA ISTEN ORSZÁGA LÁTHATÓVÁ VÁLJÉK BENNÜNK ÉS ÁLTALUNK.

DICSŐSÉG AZ ATYÁNAK, A FIÚNAK ÉS A SZENTLELEKNEK, MIKEPPEN KEZDETBE, MOST ÉS MINDOROKKÉ. AMEN!

lom romjaira épült. Az épület - egyedülként a belváros templomai között - az úgynevezett olasz barokkot képviseli. Itt a keresztény hit terjedéséért, valamint a szerzetesekért imádkoztunk vezetésemmel.

A Belvárosi Szent Anna Templomot mint „szervita templomot” ismerjük, mert ez a rend a török kiűzése után megkapta a telket, amelyen

1725 és 1732 között szép, barokk belsővel formáltak épületet. Homlokzatát 1871-ben átalakították, így az ma eklektikus külsőt hordoz. (E templom kívül esik a körmenet útvonalán, de a templomba járók a körmenet résztvevőiként jelen vannak).

A missziós hét öt műemléktemplom vonzaskörzetében évről évre szeretné megjeleníteni itt, a Belvárosban a

mindig fiatal egyházat. Szeretné kiemenni az utcára is, hogy ne csak a falak mellett - egyfajta gettószodához asszisztálva - éljük meg a keresztény hitünket! Az egyház, ha beszurol a sekrestyébe, ha nem érzi a felelősséget embertársaiért, akkor nem Krisztus szellemében él...

fr. Bagyinszki Ágoston OFM

CSELEKEDTÜK AZT, AMI LEHETSÉGES VOLT

Biztos vagyok abban, hogy a katolicizmus az elkövetkező évtizedben nagyon komoly szerepet kap az ország életében – vallja dr. Dávid Katalin művészettörténész, akit Erdő Péter bíboros, prímás, esztergom-budapesti érsek a Szent Adalbert kitüntetés nagyjérem fokozatával tisztelt meg, az egyház javára végzett tudományos és közéleti tevékenységéért. A nemzetközi hírű szakember, az ikonográfia kutatója, több száz tanulmány és könyv szerzője, tudós- és művésznemzedékek nevelője túl a 80 életévén is töretlen szellemi frissességben és irigylésre méltó energiával tevékenykedik, amiben feltehetően szerepe van jezsuita lelkiségű neveltetésének is.

– Valóban, diákként Szegeden olyan személyiségek alakították világomat, gondolataimat, mint páter Müller Lajos, Kardas József, Békési István, Hunya Dániel, Mócsi Imre. Ott volt Sas Imre, a filozófus, Varga László, a katolikus munkásszövetség létrehozója. Nagy nevek, nagydogmás professzorok voltak. Az volt az álláspontjuk az 1940-es évek elején – hol volt akkor még a II. Vatikáni Zsinat! –, hogy a küldetés, a misszió soha nem zárulhat le, Krisztust állandóan, újra és újra kell adni, tanítani, olyan kontinensen is, mint Európa, az egyház anyakontinense. Az evangelizációt halálos komolyan vették.

Életrajzírói szerint kapcsolata később sem szakadt meg velük. Hogy emlékszik arra az időre?

– A rendek feloszlatakor, 1950-ben már működött a Művészettörténeti Dokumentációs Központ, a mai akadémiai művészettörténeti kutatóintézet jogelődje, és sikerült odavennem magam mellé szelnek eresztett, otthontalanná vált szerzeteseket, köztük többet nagy tudású volt professzoraim közül. Bencések, pre-

montreiek, ciszterciek dolgoztak az intézetben, emlékszem, egy pálosom is volt. Kiváló közösség alakult ki, ilyen kutatókkal máig ható értékeket lehetett teremteni. Máskülönbén hasonló előzmények után kerültem korábban magam is az intézet élére. Klerikális beállítottságom miatt engem a Szépművészeti Múzeumból távolítottak el. Ezt hallva ment be a minisztériumba, Rabinovszky Máriusz, a nagy tekintélyű művészettörténész.

Kijelentette: kutatóintézetet kíván szervezni, aminek a vezetésével Dávid Katalint bízta meg. Ő megengedhette magának ezt a hangot, én pedig akkor mindössze huszonhat éves voltam.

Mégpedig nem jelentéktelen „közéleti” múlttal...

– Kétségtelen, szegedi egyetemistaként a Mária Kongregáció helyi elnöke és a Magyar Egyetemisták és Főiskolások Országos Szövetsége, a MEFESZ országos alelnöke voltam, és úgy gondoltam megváltani a világot, hogy „meghirdettem” az új katolikus szociális programot: fogjunk össze minden erőt a szegények és a kisemmizettek megsegítésére. A keresztény szociális tanítást a mai napig az egyház egyik legfontosabb feladatának tartom.

Kitüntetések sorával ismerték el nemcsak életművét, gazdag munkásságát és emberségét. Milyenekkel?

– Antall Józseftől kaptam 1993-ban a Köztársasági Érdemérem Tiszti Keresztjét, Mádl Ferentől a Magyar Örökség-díjat. II. János Pál kitüntetés a világi hölgyeknek adható Pro Esslesia et Pontifice pápai aranykereszt. Nemrég a Magyar Katolikus Egyház legmagasabb tudományos kitüntetésében, a Stephanus-díjban részesültem, és most itt a Szent Adalbert nagyjérem. Az V. kerület díszpolgára vagyok. 1995-ben Horn Gyula is kitüntetett, a Széchenyi-díjjal. Lám, mindent megkaptam...

De hogy érzi Ön: végül is sikerült az ifjúkori álmokat némileg megvalósítani?

– Amikor a török alól felszabadult az ország, azt vetették Erdély szemére, hogy lefeküdt a töröknek. A híres Apor család egyik történész képviselője akkor azt mondta: mi is tudtuk mindvégig, hogy mit kellene tennünk, de cselekedtük azt, ami lehetséges volt. Korunkban sincs ez másképp. Ma könnyebb. A jövőt illetően kevésbé van ok a szorongásra. Én bízom, nem is bízom, biztos vagyok abban, hogy a katolicizmus az elkövetkező egy-két évtizedben nagyon komoly szerepet fog kapni az ország életében. A Magyar Katolikus Egyházban sok olyan érték található, ami a közeli jövőben kerül a felszínre. Én ma is sokat tartózkodom fiatalok között. Tudom, látom, mind többen vallják meg hitüket, csak talán még azt nem tudják pontosan, hogy hogyan kell kereszténynek lenni. Igaz, ez nem is olyan könnyű dolog, nem elégséges hozzá a vallás parancsainak a megtartása. Rajtunk keresztül állandóan jelen kell legyen a Megváltás.

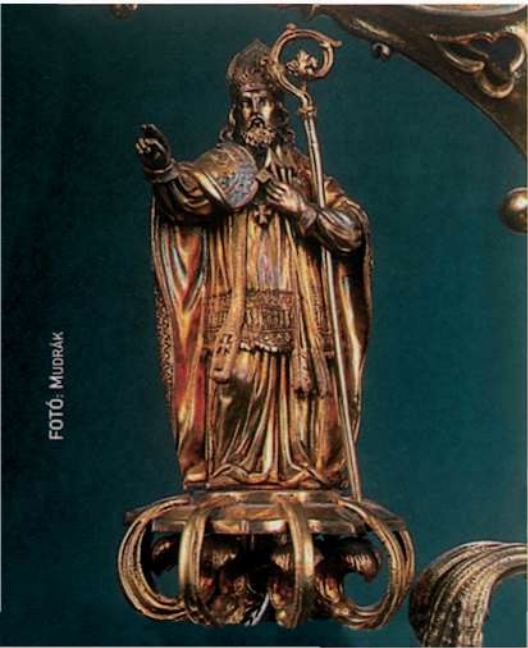
Deregán Gábor

SZENT ADALBERT-DÍJÁTADÁS

ASzent Adalbert-díj nagyjéremét az idén Dávid Katalin kapta. A kitüntetés kisérmét Gerenday Ágnesnek, az Árpád-házi Szent Erzsébet-plébániatemplom alapítványi titkárnak ítélték oda az Erzsébetvárosi templom felújításában végzett munkájáért. A Szent Adalbert-oklevelet Szimeth Géza kapta, csaknem ötvenéves, a pilisborosjenői plébánia javára végzett egyházi szolgálataért. A kitüntetésekét április 25-én szentmise keretében vehették át az esztergomi bazilikában.

Az egyházmegyei elismerést, ame-

lyet Paskai László bíboros alapított 2001. december 30-án, Szent Család ünnepén, idén immár harmadik alkalommal nyújtották át. A Szent Adalbert-érem kitüntetés olyan világi személyiség kapharja meg, aki a főegyházmegye, vagy annak keretébe tartozó szervezet javára magas színvonalon végzett munkájával hozzájárult, a keresztény értékek gyarapításához. Az elismerést minden évben Szent Adalbert, a főegyházmegye védőszentjének napjához kapcsolódóan adományozzák.

VÁLASZTÁSOK UTÁN

Június 13-án megválasztottuk azt a 24 képviselőt, akik bennünket képviselve részt vesznek az Európa Parlament munkájában. Természetesen ezúttal sem lehetett számunkra közömbös az, ami a politikában történik. Szavazatunknak nem lehetett elégséges oka, ha csupán érzelmi okokból vagy egyéni, esetleg polgári vagy nemzeti érdekeinknek megfelelően döntöttünk. A keresztény reflexió az élet minden kérdésében, így ebben is mindannyiunk elemi kötelessége - minden választás esetén. Szavazatunk és állásfoglalásunk egyéni mérlegelés és felelősség kérdése; a velünk egyet nem értőket nem ítélni el.

Milyen szempontok segíthetnek abban, hogy a politika világában is nagykorú keresztény ítéletet alkothassunk? Minden választásnál szem előtt kellett és kell tartanunk, hogy nem a politika adja a megváltást.

A SZENTATYA SZAVAI AZ EURÓPAI UNIÓ KIBŐVÍTÉSÉNEK MÁSNAPJÁN, MÁJUS 2-ÁN, A REGINA COELI ELIMÁDKOZÁSA ELŐTTI BESZÉDÉBEN: „AZ EURÓPAI NÉPEK EGYSÉGE, HA TARTÓS KIVÁN LENNI, NEM LEHET PUSZTÁN GAZDASÁGI ÉS POLITIKAI. (...) EURÓPA LELKE MA IS EGYSÉGES MARAD, MERT KÖZÖS EMBERI ÉS KERESZTÉNY ÉRTÉKEK HORDOZÓJA. AZ EURÓPAI NEMZETEK KIALAKULÁSÁNAK TÖRTÉNELME EGYÜTT JÁR AZ EVANGELIZÁLÁSSAL. EZÉRT A SPIRITUÁLIS VÁLSÁG ELLENÉRE, AMELY A FÖLDREZS ÉLETÉT MEGJELÖLTE NAPJAINKIG, ÖNAGONOSSÁGÁT NEM LEHET MEGÉRTENI A KERESZTÉNYSÉG NÉLKÜL. (...) AZ EVANGÉLIUM ÉLETET ADÓ EREJE BIZTOSÍTHATJA EURÓPA SZÁMÁRA AZ ÖNAGONOSSÁGÁNAK MEGFELELŐ KÖVETKEZETES FEJLŐDÉST A SZABADSÁGBAN ÉS SZOLIDARITÁSBAN, IGAZSÁGOSÁGBAN ÉS BÉKÉBEN. CSAK OLYAN EURÓPA LESZ KÉPES A HARMADIK ÉVEZRED NAGY KIHÍVÁSÁIRA VÁLASZOLNI, AMELY NEM KIKÜSZÖBÖLI, HANEM ISMÉT FELFEDEZI KERESZTÉNY GYÖKEREIT. EZEK A KIHÍVÁSOK A KÖVETKEZŐK: A BÉKE, A KULTÚRÁK ÉS VALLÁSOK KÖZÖTTI PÁRBESZÉD, A TEREMTÉS MEGÓVÁSA. NYUGAT ÉS KELET MINDEN HÍVÓJE ARRA KAPOTT MEGHÍVÁST, HOGY NYITOTT ÉS ŐSZINTE OKUMENIKUS EGYÜTTMŰKÖDÉSSSEL JÁRULJON HOZZÁ ENNEK A NAGY FELADATNAK A MEGVALÓSÍTÁSÁHOZ.”

Ahogy hátat sem fordíthatunk a politikának, úgy nem is abszolútizálhatjuk, még akkor sem, ha az indulatok olykor el-elborítanak minket. A politikát és az eseményeket súlyuknak és irányuknak megfelelően kell kezelni. A szereplők esetleges esendőségén nem érdemes megbotránkozni, nem szabad elvesznünk a részletekben. Az állam, az Európai Unió vagy a helyi önkormányzatok rendeltetése a társadalom, a szabadság és a béke szolgálata (és nem fordítva).

Olyan országot szeretnénk, amely segíti a családot, a helyi közösséget, a civil társadalmat és az egyházat, de nem telepszik rájuk, szabadságukat és felelősségüket nem veszi el. Számon kell kérnünk az Egyház szociális tanításának érvényesülését, a személyi tiszteletét, a szubszidiaritást és a szolidaritást, adott esetben Európa fejlettebb és kevésbé fejlett

régiói között is. A döntő szempont számunkra csak az lehet, hogy Krisztus személye, azaz az Egyház számára ki hagy nagyobb szabadságot és teret. Bár az Európa Parlament nem a szó hagyományos értelmében vett törvényhozó szerv, mégis az ott születő dokumentumok sok alapvető kérdésben foglalnak állást, hatva a közbeszédre, a közgondolkodásra, és a tagállamok nemzeti jogalkotására. Az élet védelme, a házasság fogalmának átértelmezése, az emberi jogok ügye olyan kérdések, melyekről az Európa Parlamentben is éles csatározások folynak, és ez a legkevésbé sem közömbös számunkra.

Fölmerülhet a kérdés, hogy az Egyház milyen módon foglalhat állást közéleti-politikai kérdésekben. Rögzítenünk kell, hogy a hazai, állami jogszabályok semmilyen korlátozást nem tartalmaznak erre nézve. Ebben a vonatkozásban az Egyház saját, belső rendelkezései az irányadók. Amikor politikáról van szó, soha nem felejtethetjük el, hogy mi mindenképpen a győztes oldalon állunk. Ugyanis Krisztus oldalán állunk, és ő győzött. Győzelmét semmilyen körülmény nem írhatja felül.

Schanda Balázs

GELLÉRT PÜSPÖK EMLÉKEZETE

Pestről Budára igyekezvén talán sokunkban felülrik mostanság, hogy a hegy oldaláról felénk tekintő, a keresztet magasba tartó Gellért püspök milyen fontos szimbóluma európaiságunknak.

Szent István fiának nevelője, a csanádi egyházmegye első püspöke itt, a később róla elnevezett hegyen szenvedett mártírhalált 1046-ban. Akkor, amikor még kemény küzdelem folyt Magyarországon annak érdekében, hogy gyökeret verjen, és teret hódítson a keresztény hit. Gellért püspök életét áldozta hitéért, azért, hogy hazánk (az ő térítő munkájának helyszíné) szerves részévé váljon a keresztény Európának. Helyesen döntöttek az egykori megrendelők és alkotók, akik úgy vélték, hogy Szent Gellért emlékművének

méltó, az Erzsébet-híd és a Duna felől jól látható helyen kell állnia. Jankovics Béla szobrászművész 1898-ban elkészítette Gellért püspök szobrát, amelynek elhelyezésére, környezetének kialakítására a Fővárosi Közmunkák Tanácsa pályázatot írt ki. Tizenhét pályamű közül rangos szakemberekből álló zsűri választotta ki azt, amely a kiviteli terv alapjául szolgált. A báró Podmaniczky Frigyes elnökletével tevékenykedő zsűri tagjai között ott volt a két rangos építész: Lechner Ödön és Schulek Frigyes is. A Szent Gellért emlékművet pontosan száz évvel ezelőtt, 1904. június 16-án szerény ünnepség keretében avatták fel. Díszkivilágítást az első budapesti emlékművek között kapott.

Mártír püspökünk megérdemli, hogy személyét és emlékművét megbecsüljük, s felkeltsük iránta honfitársaink, és az idelátogatók érdeklődését. Legalább ennyivel tartozunk neki, és természetesen önmagunknak is.

Bánó Attila

„AZ EGET ANNYI SÖTÉT FELHŐ BORÍTJA”

Vészterhes időként jellemzett kor a holocausté, és most, a 60. évfordulón illő megemlékeznünk néhány kiváló személyről, akik egyrészt elszenvédökként, másrészt mentorokként éltek meg azt az időt. Az esztergomi főegyházmegyében szólnunk kell, egyrészt a genius loci (a hely szelleme), másrészt jeles személyek kapcsán is, különben a „kövek szólnak” meg.

A főegyházmege területén lévő apostoli nunciatura (akkor a budai várban a Dísz tér 4-5. szám alatti) középkori alapokon álló épülete sokat látott az 1944. március 19-e után bekövetkezett eseményekből. Itt lakott a hívektől annyira szeretett Angelo Rotta nuncius, aki igyekezett menteni az üldözötteket.

Rotta nunciust már 1939-ben rossz sejtelmek gyöttrik, amikor szerinte „az eget annyi sötét felhő borítja, amidőn minden népet a félelem, az aggodalom... kínos érzete fog el”. A nuncius a diplomácia Rubiconján átkelve a szeretet teljes fegyverzetében lépett a tetek mezejére, amikor vörös szalonját irodának berendezve fellegvárként átengedte az üldözöttek mentésének szolgálatára. A ma is élő Gennáró Verolino bíboros Rotta nuncius egykori uditoreja lába nyomát még őrzik a budapesti utcák, hiszen személyesen járt közben Jaross Andor belügyminiszternél a mentesítő igazolványok kiadása ügyében. A nunciaturán 15 ezer menlevelet állítottak ki.

Verolino és munkatársai, köztük Vajkai Rózsi és Zsarnay Kálmán fáradhatatlanul, reggeltől estig állítottak ki a védőleveleket, és írták alá a nunciussal. Az apostoli követ kívánságára a Belügyminisztérium a vatikáni zászló kitűzésével jelzett, védett házakat engedélyezett létre-

hozni, például a Pozsonyi, és a Panónia utcában. Az egykor itt elhelyezett személyek számát mintegy 70 ezerre teszik. A menleveleket kispapok - köztük Baránszky Tibor másodéves növendék - vitték a védett házakhoz. Innen irányították a mentőszolgálatot, amelynek tagjai a Hegyeshalom felé vivő úton teherautókkal követték a munkaszolgálatosokat. A menekített embereket Győrbe vitték, és vasúton hozták vissza a fővárosba. Őket fogadták a nuncius megbízottjai, védett házakba vitték, illetve ha nem volt hely, a nuncius saját házában szállásolta el őket.

A vár ostromakor lelte halálát Estella irgalmas nővér, aki a követség épületében lakott és dolgozott. Egy szovjet katona oltotta ki életét. A nuncius Zsarnay Kálmánnak, Pest vármegye főispánjának közbejöttével nem csupán a menekítéssel törődött, hanem élelmiszerral is ellátta a fővárosi kórházakat, és a Chinoin gyárból életmentő gyógyszereket szerzett.

A háború végnapjaiban keresztúton találjuk a Huszt városából származó harmincéves Eglis István esztergomi egyházmegyes papot, akit 1944. december 9-én hurcoltak el Dachau poklába, ahonnan csak 1945. szeptemberében tért vissza. A tehetséges pap munkáslelkészként tevékenykedett, de - a sors fintoraként - 1953-ban letartóztatták. 1956-ban kiszabadult ugyan a börtönből, de később újra fogságba vetették. Milyen fantasztikus, a krisztusi megbocsátást valló lélekkel írhatott az evangéliumi szabadságról! Az internált, a börtönrácsokat megtapasztalt mártír mennyi lelki emelkedettséggel rendelkezhetett, az „Isten fiainak szabadsága” jegyében, hogy a szabadságról írjon! A rövid, mindössze 50

évet megélt papnak hősiez kitartásért hálával tartozunk.

Az irgalmas samaritánusok között megtalálható Bády Ferenc esztergomi érseki helynök aki az 1938-as leventéknek tartott lelkigyakorlaton elítélte a háborút, s emiatt a kölni Legényegyleti Kongresszuson már nem mondhatta el beszédét. A nácik letartóztatták, és felszólították Németország elhagyására. 1944-ben, mint a budapesti Bakáts-téri templom káplánja menleveleket szerzett az apostoli nunciustól, és sok üldözöttnek saját lakásán adott menedéket. A nyilasok emiatt elfogták, később pedig bujdosni kényszerült.

Levéltári dokumentum szerint Drahos János (1945. március 29-től káptalani helynök) levelet irt az elhurcolt gyermekek visszahozása érdekében. E levélben arról szól, hogy kiskorú gyermekeket akarattuk ellenére szállítottak ismeretlen helyre, de hogy e levél mennyiben érhetett célt, az bizonytalan, hiszen a gyermekek nevét és tartózkodási helyét kellett volna igazolni hozzá.

Érdekes, személyesnek mondható tapasztalattal gazdagodhatunk ma is. Egy Svédországban élő hölgy osztotta meg velünk e zord idők emlékét. 1944-ben tízéves kislánkként elszakítva édesanyjától egy budai plébániára vitték, hogy megmeneküljön. Az édesanyja telefonált a plébániára, érdeklődve, hogy van a kislánya. Annyit válaszoltak: jól van, csak nagyon sír. Szerencsére mindketten életben maradtak és a hölgy ma köszönettel fordul azok felé, akik irgalmas lélekkel viseltettek irántuk. A szenvedést, a sírást szelíd megbocsátással oldotta fel a szeretet.

Beke Margit

MEGNYÍLT A HOLOKAUSZT EMLÉKKÖZPONT

A holocausts áldozatainak magyarországi emléknepja alkalmából megnyílt a budapesti Holokauszt Emlékközpont. Az eseményen részt vettek magas rangú állami vezetők, közéleti személyiségek, a történelmi egyházak vezetői, köztük Erdő Péter bíboros, prímás, esztergom-budapesti érsek, valamint Paskai László bíboros, nyugalmazott érsek. Jelen volt Móse Kacav, a Budapestre látogató izraeli elnök.

Mádl Ferenc magyar államfő beszédében hangsúlyozta: „Ez az intézmény nemcsak a mártír zsidóság emlékhelye. Mindnyájunké. Az egész magyar társadalomé. Érző és gondolkodó ember számára nincsen kétféle halott, kétféle áldozat. Minden áldozat fáj nekünk.”

SZENTKÉPEK A KINCSTÁRBAN

Az Esztergomi Főszékesegyházi Kincstár időszakos kiállítótermében „...tisztelem ezen Szent Képedet...” címmel XVI-XVII századi kisgrafikai ábrázolásokat, szentképeket bemutató kiállítás nyílt. A kiállítást Soós Sándor néprajzkutató rendezte, és Udvardy György püspök, általános helynök nyitotta meg. A kiállítás augusztus 8-ig, hétfő kivételével naponta 9-15 óráig látogatható. A rendező a vallásos élet egyéni ájtosságait segítő szentképek, metszettek közül válogatott. A szentképek tömeges készítése a XV. században vált lehetővé a sokszorosító grafikai eljárások - fametszet, rézmetszet, rézkarc - megjelenésével. A XV-XVI. századi Itália, néhány német város, valamint Németalföld váltak a sokszorosítás központjaivá. A Tridenti Zsinat után - a Jézus Társaság irányításával - a flamand Antwerpen lett a katolikus megújulás grafikai központja. Neves művészek, híres metsződinasztiaiak vésték rézlapokra a Tridentinum alatt és után megfogalmazott katolikus hitigazságokat, terjesztve a szentek tiszteletét, népszerűsítve a Szűzanya kegyhelyeit.

Az Antwerpenből Augsburgba költözött rézmetszők működése nyomán alakult ki az új központ, ahonnan hosszú időn keresztül látták el az egyéni ájtatosság képecskéivel Bajorországot és a Habsburg Birodalom országait és tartományait, így Ausztriát, Magyarországot, Csehországot és Horvátországot.

A katolikus vallásos élet újabb erősödése a XIX. század második felében következett be. Két olyan jeles felszentelt püspök élt és tevékenykedett ekkor Esztergomban, akiknek munkássága helyet kapott a kiállításon. Jordánszky Elek 1836-ban jelentette meg könyvét - Esterházy Pál herceg nyomán -, amely a magyarországi kegyhelyeket mutatja be. Mayer István szentek képeit metszette rézbe, újra magyar nyelvű feliratokkal látva el azokat, a rézmetszés technikájáról pedig könyvet írt. Az ideiglenes kiállítóhelyen a XV-XVIII. században készített fametszeteket és rézmetszeteket tekinthetnek meg az ide látogatók. A metszetek egy része ima- és énekeskönyvekben került ki a nyomdákából, más részük egyedi kiadványként jutott a

*Effigies B. Mariae V. in Sassum Archiducis
Saxigen Comit. Natrix*

hívek birtokába. A tárlókban Velenében, a német városokban és Németalföldön készült könyveket, antwerpeni, nagyszombati és bécsi kiadványokat láthatunk. A nagyközönség elé bemutatásra kerültek a régóta nem látott szakrális néprajzi gyűjtemény XVIII. századi szentképei is.

H.Gy.

MOLNÁR C. PÁL KIÁLLÍTÁS

A most látható tárlaton több mint 200 mű szerepel az oltárképektől a táblaképeken át a plakátig és a miniatűr temperaképekig. Külön teremben láthatók rajzai, fametszetei és az Est-lapoknak készített újságrajzai, melyek annyi humorral és ötlettel adják vissza a 20-as évek világát. Ezek a tusrajzok hozták meg számára először a népszerűséget, ezt követte 1928 és 31 között a három éves ösztöndíj a Római Magyar Intézetben, ahol generációjának legjobbjai töltökezhettek Itália és a művészet varázslatos szépségével. Ekkor már nemzetközi sikerek és könyvillusztrációk jelzik, hogy világszerte egyre elismertebb művész. A Párizsi Világkiállításon nagy méretű pannójával aranyérmét, a Cyrano fametszetsorozatával Grand Prix-t nyert. Ekkoriban a világ első fametszői között tartják számon. Itthon is számos díj és elismerés kíséri pályáját, elnyeri a Szinnyei Társaság Tájékoztatódíját és Nagydíját. 1934-ben ferences szárnyasoltárát Koronázási Jubileumi Díjjal jutalmazzák. Ebben az időben kap megbízást egyre több egyházművészeti munkára melyek-

kel már pályája kezdetétől foglalkozott ahogy Vallomásaiban írja: „Egy olyan valakinek, mint én, aki keresi a kiutat abból a káoszból, amely az izmusok beköszöntével így is - úgy is eléri az embert, az egyetlen út az egyházművészet volt.” A Harmonia Sacra 1937-es kiadása az ő fametszeteivel jelenik meg, 1935-ben festi meg szülővárosa, Battonya templomának szárnyasoltárát. Ettől kezdve Budapesten és szerte az országban sorra kapja a megrendeléseit, mintegy harminc templom őrzi freskóit, oltárait. A Fővárosban többek között a Belvárosi templom főoltára, a Batthyány téri Szent Anna templom mennyezetfreskója és a Béke téri Szent László templom három szárnyasoltára dicséri a művész keze munkáját.

Az évforduló alkalmából díszes kiadvány megjelent, amely a csaknem száz reprodukció mellett Molnár-C. Pál vallomásait, emlékeit is tartalmazza.

A kiállítás nyitvatartását a nagy sikerre való tekintettel július 5-ig meghosszabbították.

Csillag Péter

110 éve, 1894 április 28-án született Molnár C. Pál festőművész és grafikus, a XX. század magyar képzőművészetének egyik legsokoldalúbb egyénisége. Ebből az alkalomból nyílt gyűjteményes kiállítás Keszthelyen a Helikon Kastélymúzeumban.

Örömhír mindenkinek!

MAGYAR KATOLIKUS RÁDIÓ

az ország szívéből naponta 4:30-0:30

Küldetésünk a keresztény életfelfogás megerősítése és terjesztése. Szerepet vállalunk a Katolikus Egyház tanításának hirdetésében, a magyar és az egyetemes kultúra, valamint anyanyelvünk értékeinek megőrzésében.

2004. május 30-tól a lakosság 80%-a foghatja műsorunkat a szolnoki adó 1341 kHz

középhullámú frekvenciáján. Műholdas adásunk az egész Kárpát-medencét lefedi az **AMOS-1 műhold** (pozíció: 4° nyugat) **11303 MHz** frekvenciáján. Interneten keresztül a világon bárhol hallgatható a műsorunk **MP3, RealAudio és Világrádió** formátumokban a **www.katolikusradio.hu** címen. 2005 áprilisától a földi műsorszórás kiegészül további két adóval - Siófok: 1341 kHz, Lakihegy: 810 kHz - tovább növelve a vételi lehetőséget határon innen és túl immár a nap 24 órájában.

A szolnoki adó sugárzási térképe
forrás: Nemzeti Hírközlési Hatóság

Rendszeresen jelentkező műsorainkból:

Zenés napköszöntő - hírekkel, információkkal, **A nap szentje**, a **Vatikáni Rádió** magyar nyelvű műsora naponta kétszer, **Szentmise**, **Életre-való** - családi magazin, **Meghívó** - kulturális ajánlóműsor, **Hagyományok éltetői**, **Varázsdoboz** - irodalom gyerekeknek, **A héten történt** - közéleti magazin, **Úr Angyala**, **Éneklő Egyház**, **Civil percek**, **Hit és tudomány**, **Néprajzi örökségünk**,

Élet-jelek, **Rádiós regénytár**, **Töprengő**, **Szépkorúak klubja**, **Ifjúsági sáv**, **Táj és ember**, **Testvéregyházaink életéből**, **Nyelvédesanyánk**, **Házhoz visszük az operát**, **Irodalmi fejtörő az Új Ember könyvesboltból**, **Beszélő könyvek**, **Versműsorok**, **Mindennapi Evangélium**, **Párbeszéd**, **Rózsafűzér**, **Ajándékkoncert**, **Zenei kincsestár**, **Európai zarándok**

Magyar Katolikus Rádió Rt., 1062 Budapest, Délibáb u. 15.-17. Levélcím: 1385 Budapest, Pf. 879. Tel.: 255-3366
Szolnok 1341 kHz, Siófok 1341 kHz (2005. április), Lakihegy 810 kHz (2005. április)
Internet: <http://www.katolikusradio.hu>, email: info@katradio.hu
Műhold: AMOS-1, 4° nyugat, 11303 Mhz